1. Рожеве півколо

РАДІСТЬ

ГОМОНИ! ГОМОНИ!

Із струмком, із промінням ранковим,
В вітровім шелестінні, у хмар миготінні яснім,
З тихим плюскотом хвиль, із прибоєм ланів колосковим —
Гомони! Гомони! Так, як вітер, як промінь, як грім.
Гомони! Гомони!

Не вщухай ані миті, ні хвилі.
Бийся крильцями в небі, поглядом голубій.
Хай над нами в нестямі вітрила пливуть зволожнілі,
Хай над нами в нестямі гойдається дзвін голубий.
Гомони! Гомони!

Із струмком, із промінням ранковим,
У сталевім безхмар'ї, де жайворон сипле сріблом,
У трункім надвечір'ї, в настояній днині, підкованій,
Дзвоном крапель рясних, що дощем гомонять над селом.
Гомони! Гомони!

Там, де бджіл золоте колихання,
Зупинись і замрійся. Та кроки свої не спини.
Добра радість буття! Добра щедрість людського кохання.
Добрі пристрасті. Тож — Гомони! Гомони! Гомони!

РАННІЙ БЕРЕЗЕНЬ

День напина тугі вітрила обважнілі,
Шикує дерева, немов останній бій

Спішить зустріти на передовій,
Коли бійці вже стомлені й спітнілі.

Останній день зими! Він ще в грайливій силі
Скубне за бороди ряди зчорнілих стріх,
Ще ллється долами іскристий добрий сміх,
Та березневий сніг уже тривожно-білий.

Не кличу. Не зову. Весна-бо знає пору.
Та бачиться — стежками сніг прокляк,
Й тополі вибігають аж на гору
Побачити, чи не замаяв шлях.

* * *

Тане гомін, мов туман ранковий.
Гасне захід. Вкруг — анітелень.
Над ланами висне спокій —
Голубливо-фіалковий —
і бадьорий супить брови день.

Пінна хмарка проплива — старою згадкою.
Казкою, що дійсністю жива.
Ми з товаришем накрились
Однією плащ-палаткою.
Надобраніч. Для солдата
Рано сонце устава.

Нахилившись над незвіданою тишею
Серця юного, забудь тривожний струм
Неспокою. Вже розмови рідшають,
Сплять однополчани. Мовкне друг.

Поки ранок нам на сурмі виграють,
Поки день днювальні прокричать.
Навіть в мріях для солдата міра є.
Час. Ховайтесь, зорі. Треба спать.

ДОБРОГО РАНКУ

Замріяно пливе ранкова каламуть.
Спокійні дерева у маренні глибокім
Горять, немов свічки. І часу вічні кроки
Нікому не дано пізнати і збагнуть.

Долина тихо спить. Та неба сиза ртуть
Уже розгойдана. Під парусом високим
Поранок виплива — довічного уроки
Дано пізнати і дано забуть.

Тож стелься знов, дорого невідома!
Хай будуть радощі, і зради, біль і втома —
Усе, як од віків. І втіха голуба...
Хай усміхаються нам обрії незнані,
Хай люблять, зраджують, і люблять знов кохані.
Хай буде бій, хай буде боротьба.

* * *

На розквітлому лузі
Стежка сміється.
Танцюють волошки
Під вітру спокійний прибій.
Спинися на хвилю
Отут, де красується поле,
Де мріє кульбаба,

Спинись.
На розквітлому лузі.

МОТИВИ ТРАВНЯ

Добрий, о добрий дощ
Над містом грозою зринув...
Нехай хоч на хвилю спочине
Гамір вулиць і площ.
Вікна відкрито, груди...
Дощику, припусти!
І дихають небом люди,
Що падає з висоти.
Біжать, біжать перехожі,
За ними — босоніж — дощ!
Наздожене! Спороще —
Хоч-не-хоч.
Травню! Вируй, розітни
Хмари на шмаття
В хвилю зачаття
Голубої весни!

***

О, слова не зрони! Немов закляття, слово,
Коли бентежний струм нам пульс перетина!
В гучнім акорді рветься і струна —
Вона не забринить, не обізветься знову.

Не помарнуй хвилинами густими,
Хай скороплинними. Даруй нам добру мить,
Коли бджола над нами гомонить,
Б'ючись в повітрі крильцями ясними!

* * *

Ти прийшла ясновида.
Ти вся — і любов, і жага...
Я дивлюсь в твої очі
І повнюсь любов'ю.
Але в коси
Конвалію ти заплела.
Будь же чистою,
Квітко цнотлива!

* * *

Вхопився обома руками
За хвилю: винеси мене!
Вже безпорадному, важка мені
Душа, бо, зігнута, не гнеться
Вже далі спина, бо тепер
Мені одна лиш смерть — за друга
Бо вже ні друга, ані крука,
Бо ані ворога тепер.
Тягни мене, бо упаду,
Замало альпініст, замало
Назнав біду: хист замало
Мене провадить по сліду.
Вхопився обома руками
За хвилю: хвиленько, неси
Мене поволеньки, неси
На гострий прибережний камінь.

МАНДРИ

Скресає далина...
Пливуть і думи й хмари...

Пий голубе вино!
Земля сп'яніла — під крилом
Гойднулась хвильно,
Пливе, втікає і зорить
І назирці тримає
Тебе, мов сина...
Земле! Краю мій!
У сизуватій млі,
Там, де розтав вишиваний рукав,
Лишилось серце...

* * *

Квітне вечора трояндне пригасання,
І в яру струмка гортанний звук...
Стільки правди в горлі, стільки мук
Не переповідати до рання.

Вечір, мов сліпий, кістляві руки
Простяга услід мені. Я йду,
І чатують тіні по сліду,
Мовчки стережуть мене, мок круки.

Вже припавши до землі, причах,
Притомившись, вечір. От і маєш:
Сам сліпий, ти в ніч глуху ступаєш.
Хлюпає любов в твоїх очах.

* * *

Радості збережені дороги знову —
Ти прилинула, мов птаха голуба...
Переливами дзвінкими, мов проміння, ллється мова,
Добрий обрій сповиває золота габа.

Зринула, мов ластівка. Легкою тривогою
Тільки чорно-воронове креше синь крило...
Наопашки сповилася вогняною тогою
І страждання в темно-карих у зіницях залягло.
У дитячих пучках принесла ти вітру —
Ти — не птаха невеличка. Ти — заманливий порив!
Лиш почую щебетання — мову любої нехитру.
І доволі. І недолю я уже заговорив.

ВЕРЕСНЕВА ЗЕМЛЯ

Земле моя,
всеплодющая мати!
І. Я. Франка
Я до тебе прийду і змовкну.
І нічого тобі не скажу.
Пожури ти мене,
Пожур —
Вже чи лагідно, чи жорстоко.
Земле рідна! Сором мені —
Що докину до твого золота?
Марно зринули юні дні,
Нині ж сушить мене гризота.
Разом з осінню я догорів,
Листям осені опадаю,
І між млисто-гірких вечорів
Неприкаяний, сам блукаю.
Осінь крилами в груди б'є.
О, Вкраїно моя осіння!
Чом забракло мені уміння
Звеселити серце твоє?
Голубінь моя, голубінь!
Розтривого моя і муко!
Чом не можу я дать тобі
Своє серце — у добрі руки?

О, коли б то, коли б я зміг!
Рідну землю, тривогами краяну,
Проорав би, як переліг,
В ріллях радості неокраїх!
Земле рідна! Тобі одній
Я волів би служить до скону.
До твоїх до прийдешніх днів
Дотягнутися б хоч рукою.

* * *

Минулі мрії видяться майбутнім.
Хай давні привиди заволокла печаль,
Ти серце вигостри і розум свій насталь
Своїх порадників в дорозі й на розпутті.

Напівзабуте напливає в хвилях,
Де пам'ятливість щирості зрідні...
Вмочи свій пензель в вистояні дні,
І сум і радість вихлюпни і вилий.

За давниною дійсне стало сном.
Воно спливає листям за водою,
Ще червіньково краплене любов'ю.
А вже як ранок брязне за вікном

Тоді відкрий вікно. І вже тоді —
Рушай у день, неначе в світ незнаний,
Де розгойдались до останніх граней
Рахманне сонце і рахманна тінь.

* * *

Життя симфонія, "Симфонія весни"
і сатанинський, зойками — Маневич...
Єврей — по горло. І по горло — невір,
по горло — маячний і мудрий сніг.

Пелюсточками, пальцями, руками,
як жалами співучими, — до віт
березових, хистких, бузково-тканних,
в його лірично-фосфоричний світ.

Несила — бачити. Несила — перестать.
Бо де подітись з зрадними очима?
Ховаються за нашими плечима
пиха і гонор. Стали і мовчать.

Мовчіть і начувайтесь. Бо струну
торкне смичок — і раз, і два, і тричі.
І раптом зойком вистрелить у вічі,
рятуючись од змиреного сну.

І вже здасться — ледве вхопить яр —
пливе митець, простерши руки-крила...
І темінь у ногах провалля вирила...
Не упади. Дивися вгору й вір.

Дивися й вір. Увіруй в торжество
бузково-синіх звуків серед тиші.
Нехай хоч розпач до дерзань притишує,
тож рвися вгору з вірою удвох.

Докіль ти сині руки не розкрилиш,
з душі не вирвеш моторошний крик
чуття, котрого не назве язик,
чуття, котрого у словах не виллєш.

* * *

Була ти мрійною... Далеке й призабуте
Зринає в пам'яті, мов видиво легке,
Неначе марення, мереживо хистке,
Котре не зрозуміти, не збагнути.

Не злинуло чуття! Нехай неперечуте,
Невирізьблене і негомінке —
Дай руку мрії! Хороше відчути
її руки стискання нетривке.

Далекий, дивний сон... Неначе сон — трава...
Спинись, потомлений, з непізнаним бажанням.
Вже степ пожовк. За голубим шептанням
Ти не вловив його затаєні слова...
Та добрий час життя, бо в кожній порі року
Ти невідомість пізнаєш високу!

II. Біль Білий день
III. Круговерть

ОПТИМІСТИЧНЕ

Коли ти вірити в добро навик,
то віруй в землю. Віруй в смерть і крики
Тривожні породіль. Нема одвіку
Легкої віри і легких утіх.

Замало й слів, де треба людських рук.
Будинки зводити, мости ладнати,
Чи древні перелоги поорати.

Учися брати віру. Як беруть
Снопи на плечі. Як беруть лопати
Садівники, щоб Землю перерить
І здобрити. Так, як беруть солдати
Гвинтівки в руки — край свій боронить.
Бери у праці втому і печаль,
Глибій у радості, глибій в стражданні,
Звіряйсь на них, немов на пробнім камені,
Загартувавши серце, ніби сталь.
В роботі научайся, як народ.
До скону свято вірити в добро.

* * *

Дерева, вітром підбиті,
Пещені літом і сонцем,
Піднявши вгору долоні,
Пнуться до неба. Зайшлися
У ритуальному танці.
Я заздрю вам, тривожні дерева
Із добрими дитячими очима!
Ви кожен рік оновлюєтесь: Я ж
До цього тільки прагну.
Людино! Коли дерево сторуко
Голубить небо, вітер, і весну,
І день, і ніч, і вечори, і ранки —
Не забувай, що дві твої руки
Не можуть мати спокою ніколи.

* * *

Берези — навтьоки!
Трава напнулась,
Згинаються тополі
В три дуги.

І спересердя
Хмари хтось
Прогупує,
Та гнівно ляскають
Білясті батоги.
З зазубринами грім,
Немов рубель,
Пригнічує
Поважні хмари-гарби,
І часто падають
Їздового удари.
Ушпарить — синій
Пучиться рубець.
Воли притомлені,
Схиливши круто голови,
Щипають на ходу
Шалену зелень.
Та в'юниться,
Немов батіг, їздовий:
— Рушай, гроза,
Під райдужну веселку!

В КОЛГОСПІ
(образок)

Вантажені машини відійшли,
Ми впали на вологе бурячиння
Відпочивать. Згасає повечір'я
Над полем, ніби спорожнілим літом.

Ляга на землю цигарковий дим,
Дівчата щільно туляться. Притихли,
Потомлені: студентки молоді,
До праці до колгоспної не звикли.

І вечоріють. Засинають. Сплять,
У сні коханно розметавши руки...
А вдалині ледь-ледь відчутний гуркіт
Дрімотні перепліскує поля.

І поки котяться вогні згори,
Густою прохолодою віддалені,
Осіннє поле спочива, дозрівши
Дівочими грудьми, немов плодами.

* * *

Щоб я не знеміг од щастя.
В руйнівному ритмі,
Щоб радість мене виповнювала —
а не втоляла жагу,
скажи, що прологом ночі
буває вечір. І потім
ще ж день пригаса!..
Додам я:
— Хай буде це наша ніч.

ВЕСНЯНЕ

Усміхаються глобусові
Школярі на уроках,
І сонце,
Неначе глобус,
Усміхається школярам,
А за вікном
Реве повесіння,
Вантажене снігом і кригою,
Та лісом тріск іде —
Нові проростають проліски.

* * *

1

Я чую — враз зірвусь. Риданням поночі.
І перетягну горло, мов жгутом,
затисненим в кулак промінням місячним.
Затихни. Все одно поганий друг —
твій крик самотній.
В вікні пливе подвоєна ріка
мого прощання. Синь стає густою,
аж фіолетовою. І рушають зорі —
черлено-ярі п'яні близнюки.
Помру — дорання. Вліво заплива
моя кімната. Коситься вікно.
І так, як місяць утіка з-за хмари,
з-під брів мої важкі втікають очі.
Уже моє загоготіло небо.
У пару пневматичних молотків
ударило. Спливають сосон крони,
мов однокрилі ворони — в пітьму.
І залоскоче серце язичок —
маленькою блакитинкою. Раптом
набухле серце підійде під груди,
ти — між землею і його биттям
затиснений, і вдаришся, мов птаха,
заломиш груддям рятівне крило.
Земля моя! Красо моя! Вкраїно!
Віддаленів твій обрій. Відгримів.
Ти ніби й є. Але тебе немає.
Так ніби кратер залива грозою.
Востаннє перехлюпнулась ріка
мого прощання.

2

На дальнім березі — високі тіні.
Високі сосни. І високий крик.

І полум'я промовистий язик
тріпоче полотном, палахкотіє
від жовтого до ярого і до
блакитно-синього. Стоять старцями
і остигають чорними серцями
високі тіні. Дивно-невідомі.
Ось Порив твій. Ось Розпач. Ось Сльоза.
Ось Меч. А це — Зневіра. Це — Завзяття.
А це твоє прочорнене Прокляття.
Воно зіп'ялося, щоб гримкотіти — завтра.
Стоять Пересторогою. Стоять
близ домовини — мов почесна варта.
Їх не минуть. Тож — не втікай, не варто.
Ще — кілька слів напутніх, як проклять.
Я наближаюсь. Я пливу. Я слухати
вас буду, предки. Говоріть мені,
чи задаремно розколовся гнівом,
чи задаремно забаглося вщухнути.
Кажіть мені. Я слухаю. Я весь
востаннє виважусь на спізнених порадах,
на нових кривдах і на ваших правдах.
Мені — нелегко. Таж і вам — невесело.

ДОДОМУ!

В ілюмінаторі
вже труби заводські
і терикони —
головою в хмари.
Аеродром!
Спалахують пожари
далеких домен.
Вже крила вечора
відлопотіли.
Замріли зорі.

День гойднувсь і згас.
А ти гориш,
ти твориш, вічно поривний,
о залізнобетонний
мій Донбас!
Йдем на посадку...
Спраглими грудьми
розкрилений
літак на землю падає.
Я скучив за тобою,
рідний мій,
моя важка,
моя вагома радосте.

* * *

Ми не перші, і не останні
Під розгойданим небом стали...
Ми добою до бурі поставлені
Лицями славними.
Як могутні дуби-запорожці,
Нам кремезними бути хочеться..
Молодий у борні не поточиться —
Молодий повен моці!
Лиш високого неба,
Тільки б льоту високого —
І спочину не треба,
Ані спокою.
Дружньо линути раді ми,
Занедбавши поради,
Проміж звичними правдами
До незвичної правди.
Юнь віруюча! Молодосте!
Нерозважний Ікаре!
Виростаєш ти гордістю,

Літами караною.
Хай не перші і не останні —
Та завзяттям серця насталені...
У міжзорря! До дальніх гаваней
Вирушаймо!

СВІТАНОК У ЛІСІ

Щось бризнуло попереду,
Наринуло і вдарило
У груди подорожнього.
Заледве голубим струмком
Бринів поранок між дерев,
А зараз повінь зринула
І ліс заворожила.
І солов'ї, по горло в ніч
Загорнені, почувши шум
Світання, захлинаються,
аж згіркло в горлі.
Бреде в ранковій синяві
Світанний гомін. Дерева
Стоять, мов коні, що прядуть
Сполохано ушима.
Їх вітер скоро осідла,
І довгі поводи напне,
І пустить чвалом. Зустрічать
До себе сонце в гості.

* .* *

Захмелів землею дуб,
Захмелів коньячним духом,
Почорнівши од натуги,
Золотавіє од дум.

Запорожець — нелинь-дуб
Край борів отаборився.
Дідьком гнаний, вітер ніссся,
Шарпав крону, в дупла дув.

Дуб, важкий, неначе дзвін,
Облітає у дзвіночках.
Тільки мало дня і ночі,
Щоби видзвонився він.

Мало років і століть,
Мало зим і хуги мало,
Аби геть пообліталo
Листя із козацьких віть.

Мало років і століть,
І зичливості, і злості.
Він стоїть, простоволосий!
Вітер дме, а він стоїть.

Вітер дме, а він стоїть.
І пірнувши, наче в віру,
В небі горнім, в небі зірнім,
Як вогонь палахкотить.

Наче сонце ще до дня
Свого вершника пускає.
Золота корона сяє.
Тільки — вершник — без коня.

Синій коню! Долинай.
Тільки скоро! Долинай.
Бачиш — поруб? Долинай.
На сю пору.

* * *

Нашорошений пролісок —
Ніби зайчик уважний
До вітрів і до шереху
Розвесіння гіркого!

Нашорошений пролісок,
Туги синій вістуне,
Годі смутку! Землі пора
Молодою квітчатись!
Нашорошений пролісок,
Зупиняй подорожнього,
Хай схиляє чоло своє
У доземнім поклоні.

Нашорошений пролісок —
Мов дитячий несмілий крик:
Бути радості на землі,
Доки проліски дзвонять.

* * *

Їй-богу, так, напевно, має бути,
Щоб наступала ніч і день згасав.
І восени прощальна туга рути
Видзвонювала в позолоті трав.
Щоб я мужнів, мінився і зростав,
І встиг пізнать, любити і забути,
І згадувати у годину скрути
Тебе одну. Котру одну кохав.
А ти прийшла, мов тінь повечорова,
Ледь-ледь торкнувшись стиглого чола...
І відійшла. І скоро відійшла —

В глибінь. За обрій. В морок. У діброву.
І як тепер себе переконати,
Що добре вірити? Що благо — тільки ждати?

* * *

Ловить кожне вікно по сонечку.
Кожні очі людські.
Кожна краплина води.
Кожне крило метелика.
А ще — в косах,
в піснях заплетено.
А високе чоло?
А вологі губи?
А вимиті росами дерева?
А пряжка міліціонера?
А багнет караульного?
А мідні емблеми на
гембльованій голові?
Всюди — сонце.

* * *

Тобою я ввесь проранений.
Вигойдує серце гнів.
Любив. Та любов не вигоює,
Бо й зцілитись не хотів.
Любив — як губив. Як тратив.
І тратами терпко жив.
Намарне чекав розплати.
Даремно. Не заслужив.
Ані прощення. Ні чемної
Відмови — анічогісінько!
Як пісок на зубах — щемів
На серці військо.

Воюйте ж мене, воїтелі!
Вам треба — я можу завити,
Вам треба — я зможу за вітром
Літерами розгубитись між тител.

* * *

В понеділок зустрівся з дівчиною.
У вівторок — поцілував.
За першим разом — образилась.
За другим — мовчала.

В середу освідчувався в коханні.
Доводив довго-предовго,
коли четвер пропливав,
як козацький байрак — порогами.
В п'ятницю не прийшов на побачення.
У суботу згадав,
але
не прийшов і в неділю.

* * *

Накрапив нам дорогу пізній глід,
земля осіння під ногами стогне,
і сонце огненне
лиша на вітті червіньковий слід.
Хай вечір жовтня жовтий і зелений,
та багряніє вечорова даль.
Чиюсь печаль
пронесли на крилі у тренах
останні журавлі...
А ми з тобою палимо багаття,
набравши хмизу. І при цім вогні

виводить тушшю силуети ніч
скорботна і розірвана на шмаття.
І видалося на єдину мить,
що ніч горить, і ми горим, і небо,
розпечене, вже рятувати треба,
бо спалахне й одразу догорить.
Що ніч, мов магма проплива розплавлена,
що й ти, схилившись на моє плече,
шукаєш інших і чужих ночей
і з них у сні, мов риба, виринаєш,
чужа і рідна. Загаса вогонь.
І я один. І ніч самотня тліє...
Боронь мене, печаль моя, боронь
того, хто боронитись не уміє.
Похолодніло. В тебе сон пройшов,
зчорніла ніч нас разом огортає.
— Я так бажаю...
— Завше ти бажаєш, — відповіла, —
і все не знати що.

* * *

Ти мене не жури.
Не треба.
Я не знаю, чи зміг би
Пожурити колись тебе...
А тепер угорі
Стільки скорбного неба,
У провалля котрого
Лиш дуб почорнілий пограбілі руки простер.
Тільки ж холодно. Холодно.
Тільки ж рук йому не зогріти,
Хоч би він дотягнувся
До найдальшої аж зорі...
Ти мене не жури.

Заблукав я у ночі. Забувся...
Нахоплюся — і тихну,
А стану —
І горлом відчую: не можна
Ніч зволожену
На юначих плечах до світання удвох донести.

Ти мене не жури,
Не кажи, що розлукою
Пахне листя і вітер,
Пахне стежка і ліс...
Хочеш — радістю буду,
Хочеш — буду твоєю мукою.
Лиш не треба, благаю,
Тепер —
Ані слів, ані сліз.

Лиш тепер — я не знаю,
Що зі мною, з тобою — не знаю.
Хто печальний ночами
Пише тушшю скорботу мою.

Місяць дуб розколов
І пильнує за нами,
Бо згубити стежину
Я з тобою боюсь.

Тихо. Тепло. І темно.
Увіходиш ти, щемна,
В груди, в очі, у серце,
Як осінній терпкий настій.
Ну, не сердься! Не сердься!
Недаремно,
О, недаремно,
Розпросторивши крила, вересень

Нас уже наздогнав.
Настиг.

ECCE HOMO!

Ніяк не можу зросту я дійти,
І в зрості зупинитися несила..
Я можу все —
Квітчати повесні,
Мов молоду,
Воскреслу землю,
Можу
Спинити річку,
Видовжить життя
Чи вкоротить його —
На все зугарен!
Я можу неба вимірять глибінь,
Як людські груди виміряють кулями.
Пізнать непізнане,
Щоби потому
Його навіки заховати в землю...
Мені життям даровано безсмертя
І вічну молодість.
Я виростав. З землі.
І син землі,
Не можу зупинитись.
Та й спинить
Мене ніхто не може.
Кожен день
Я чую, як болять мене мої
Уміння і звитяги,
Кожен час
Я чую — раптом надірвуться груди,
І серце вискочить, немов гомункул,
І буде глузувати з мене:

— Що
Зробив ти доброго в житті своєму?
Спотворив я,
А не перетворив,
Велику землю,
З людським серцем схожу.

Вона тріпоче
У моїх руках,
Простертих
У світи безкраї...
Погляд
Темніє мій,
І ошелешене
Моє темніє небо
Ніяк не можу
Зросту я дійти,
Не можу вивірить
Свою натуру
Великою любов'ю,
Щоб відчуть
Биття земної магми.
Земле рідна!
Я виросту! Я піднесусь!
Я зможу
Тебе уберегти!
Осінній сад
Свої обтрусить зорі...
І тоді
Прозорий
Од любові й доброти,
Я землю виораю
Для блакитних весен.

СЛОВО

Ми дуже часто од душі,
Од серця мовим...
А слово ж може задушить.
Чи станс слово,
Неначе кістка — не дихнуть,
Не продихнути.
Допоки слова не збагнуть,
Не перечути.
В словах не вихлюпни з грудей
Ти серця свого,
Котре під горло підійде
І мучить довго.
Бо в кожнім покрику гучнім,
У кожнім слові,
Ми наші мрії, наші дні
Згубить готов і...
Свої радіння і жалі,
Свої тривоги.
Велеречивих на землі
Рятуйте, боги.

* * *

Генерали завше дуже добрі
(бо ж поганий — що за генерал?).
Наш — і справедливий і хоробрий.
Кожному — за батька і за брата.

Захотів — зчинив тривогу-паніку.
Ні спочину хлопцям, ані сну.
Постіль — жужмом. І в пітьму нічну,
прихопивши зброю і лопатки,

речові мішки, уривки мрій —
тих, що при солдатськім узголов'ї...

Несемось, немов на безголов'я.
У шеренги вишикує крик

командирів — і пішли гасати
по яругах, по нічних стежках...
— Бадьоріше повертайтесь, братіки, —
генерал, зціпивши зуби, скаже.

Мов чорти, по груддях біжимо.
Візьмем сопку — то заробим грамоту.
Генерал — як батько для солдата.
Начебто за Богом живемо.

* * *

Коли на землю спадає тиша,
коли приморські кручі
затушовує ніч глуха,
Коли близ берега
тільки світло берегового крейсера
та жовчні очі чужих безсонь —
одне море хвилюється,
одне море не може спати,
мов доброволець,
котрий не знає,
як пахне порохом перший бій.

Коли земля повертається від сонця,
ховаючись у тінь капіта-
лістичної сутності тамбережнього материка,
високе небо Аустерліца
чорніє, голубіє, синіє, зеленіє,
а людські очі
виловлюють з цілого спектра,

ніби рибу, впійману на гачок,
окремі кольори.

В білому небі не видно зір.
Зорі — в чорному небі.
Коли на очі спадає сон.
і ми, потрапляючи в одну з облуд,
думаємо: поснув цілий всесвіт,
на планеті
квітневі брості
у глухі барабанять шиби,
карокорі сади
судомляться од земного крику,
затисненого в маленькі
отерплі кулачки,
до болю стислі.

Вишумовує море,
і повняться дерева
неспокоєм магми.

Коли на землю спадає тиша
яріючих мезозойських зір,
коли приморські кручі
затушовує ніч глуха,
коли близ берега
тільки світло чужих безсонь —
планета обертається
так лагідно,
як матері колишуть
приспане дитинча,
планета летить
своїм завороженим колом.
І тільки магма,
і тільки море,

і тільки сосни
побіля урвища
видають неспокій
благісної землі.

* * *

II

То — пантофлі? Довгий халат?
І собаку кімнатного?
І кохати — закабаляти?
Ах, ти така...

Хай щастить. Хай нас Бог простить.
Най нас чорт. Най нас чорні димове.
Відгорілося. Відкурілось.
Перетрушуймо попілець.
Із багать, із брунатних снів,
із довіри в обіруч —
в моногамію? Згага ж днів
повсякчасно мучить?

Прощавай. Мабуть, більше тебе
не побачу. Навіщо — бачити?
Лжива ладо! Швартуйся до берега,
де собака, халат і тапочки.
Розірвеш? Розметеш? — Ущент?
На лахміття? у клоччя? в друзки?
Обійдеться. Аби з очей —
то й із серця зникають друзі.

ВИРОБНИЧИЙ ОБРАЗОК

Робітники сіли обідати,
примостившись у цеховому подвір'ї.

Хто — на лаві, хто — на жорстві,
а хто — так-таки на землі в холодочку.

Дістають — той кефір,
той — ковбасу, той — редьку,
а той, сівши під зіржавілою акацією,
густо посолений хліба шмат.

Лектор лекцію розпочав
під дружній хрумкіт.
Говорив про поезію —
робітники мовчали.
Говорив про культ особи —
мовчали робітники.
Тільки булькало в пляшці,
в пересохлому горлі булькало.
Говорив про робочий клас.
А той сидів, солодко позіхаючи,
і слухняно чекав
кінця.